

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 503/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditsša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Friedrichom, Floriánska 19, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 43 Ek 157/2017 z 15. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Friedrichom, Floriánska 19, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 43 Ek 157/2017 z 15. júna 2020 .

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej zahynul ██████████. Rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 2 T 5/2011-138 z 3. augusta 2011 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia z nedbanlivosti v zmysle § 149 ods. 4 Trestného zákona, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 18 mesiacov.

3. Pozostalí po zosnulom podali 4. júla 2012 na Okresnom súde Košice-okolie proti sťažovateľovi žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej výške 60 000 eur. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 7 C 117/2012. Pozostalí podali 10. septembra 2014 návrh na zmenu žaloby, v zmysle ktorej sa žalovaným v 2. rade stala Generali poisťovňa, a. s., v ktorej mal sťažovateľ uzavreté povinné zmluvné poistenie. Rozsudkom č. k. 7 C 117/2012-315 z 2. decembra 2015 Okresný súd Košice-okolie rozhodol tak, že pozostalej v 1. rade ██████████ priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 eur a pozostalej v 2. rade ██████████ priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 13 600 eur, žalobu proti Generali poisťovni, a. s., zamietol z dôvodu premlčania. O odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 5 Co 496/2016 zo 4. apríla 2017, a to tak, že tento rozsudok potvrdil.

4. Sťažovateľ ďalej poukázal na skutočnosť, že 1. marca 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 377/2016 Z. z., ktorým došlo k novelizácii zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), v zmysle ktorého došlo k podstatnej reforme oddĺženia fyzických osôb (§ 166 a nasl. zákona o konkurze a reštrukturalizácii).

5. Okresný súd 28. júna 2017 v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 147 Ex 217/17 vydal poverenie na vykonanie exekúcie vo veci oprávneného [REDAKOVANÉ] proti sťažovateľovi ako povinnému o vymoženie sumy 1 500 eur s príslušenstvom. Z dôvodu nedostatku majetku, ktorý by postačoval na úhradu vymáhanej sumy v danom exekučnom konaní, ako aj na úhradu súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy proti pozostalým, podal sťažovateľ 25. augusta 2017 žiadosť Centru právnej pomoci o začatie konania o povolenie oddĺženia.

6. Uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 26 OdK 140/2017 z 30. novembra 2017 bol vyhlásený konkurz na majetok sťažovateľa, sťažovateľ bol zbavený všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze v rozsahu, v akom nebudú uspokojené v konkurze, a ustanovil mu správcu.

7. Okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Ek 157/2017 vydal poverenie na vykonanie exekúcie v prospech oboch pozostalých 7. decembra 2017. Pozostalá v 1. rade si prihláškou pohľadávky z 19. januára 2018 prihlásila v konkurze na majetok sťažovateľa pohľadávku vo výške 19 000 eur, pozostalá v 2. rade prihlásila pohľadávku vo výške 13 100 eur, pretože sťažovateľ dobrovoľne uhradil pozostalým sumu 1 500 eur.

8. Konkurzný správca sťažovateľa v Obchodnom vestníku z 25. júla 2018 v čiastke OV 142/2018 zverejnil návrh konečného rozvrhu výťažku zo všeobecnej podstaty, z ktorého vyplýva, že pozostalej v 1. rade má byť vyplatená suma 911,23 eur a pozostalej v 2. rade suma 628,27 eur. Konkurzný správca sťažovateľa zverejnením v Obchodnom vestníku z 28. augusta 2018 v čiastke 166/2018 oznámil zrušenie konkurzu na majetok sťažovateľa z dôvodu, že došlo k splneniu rozvrhu výťažku. V rámci konania o oddĺžení tak došlo k speňaženiu všetkého majetku sťažovateľa a k čiastočnému uspokojeniu pohľadávok oboch pozostalých.

9. Návrhom doručeným súdnemu exekútorovi 29. apríla 2019 sťažovateľ ako povinný navrhol zastavenie exekučného konania vedeného pod sp. zn. 43 Ek 157/2017 s poukazom na § 166e ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v spojení s § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku. Okresný súd uznesením sp. zn. 43 Ek 157/2017 zo 14. augusta 2019 rozhodol tak, že návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie zamietol. Proti predmetnému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorej sudca uznesením sp. zn. 43 Ek 157/2017 z 27. januára 2020 vyhovel a uznesenie zo 14. augusta 2019 vo výroku II o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie zrušil.

10. Uznesením sp. zn. 43 Ek 157/2017 z 26. februára 2020 exekučný súd opätovne zamietol návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej sudca rozhodol napadnutým uznesením tak, že návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie právoplatne zamietol.

11. Okresný súd všetky svoje rozhodnutia v exekučnej veci sťažovateľa založil na extenzívnom výklade § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii, pričom podľa jeho právneho názoru za pohľadávky zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví treba považovať aj pohľadávky priznané súdom v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy. Uvedený názor oprel okresný súd o rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci C-22/12 Haasová, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zverejneného v zbierke pod č. R 61/2018 (ods. 41 a 42 uznesenia sp. zn. 43 Ek 157/2017 z 15. júna 2020) a päť druhov výkladových metód právnej normy: extenzívny, systematický, *a minori ad maius*, teleologický a teleologická redukcia.

12. Sťažovateľ konštantne počas celého konania namietal neaplikovateľnosť záverov uvedených v rozhodnutí Súdneho dvora a najvyššieho súdu z dôvodu, že závery vo veci C-22/12 Haasová sa týkali výkladu čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti

za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a čl. 1 ods. 1 tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel.

13. Rozhodnutie Súdneho dvora vo veci Hassová sa v žiadnom zo svojich bodov nevenovalo vnútroštátnej úprave vo vzťahu k účinkom oddĺženia na náhradu nemajetkovej ujmy. Ako však z odsekov 37 až 40 napadnutého uznesenia vyplýva, exekučný súd svoje rozhodnutie založil najmä na extenzívnom výklade § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii, čím sa dopustil arbitrárnosti.

14. Sťažovateľ je presvedčený, že vzhľadom na špecifickosť vzniknutej situácie bolo povinnosťou exekučného súdu pri svojom rozhodovaní vziať do úvahy nielen účel exekučného konania, ale hlavne účel konania o oddĺžení. Ak exekučný súd odmietol pri extenzívnom výklade § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii vyvažovať protichodné záujmy sťažovateľa ako povinného a pozostalých ako oprávnených, je logicky vylúčené, aby pri extenzívnom výklade § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii zároveň rešpektoval účel tohto zákona, keďže záujem sťažovateľa je totožný s jeho účelom.

15. Právny názor exekučného súdu považuje sťažovateľ za ďalší trest, pretože mu znemožňuje dostať sa z dlhovej pasce, aj keď celý svoj majetok už dobrovoľne odovzdal veriteľom v rámci konkurzu.

16. Sťažovateľ pokladá za relevantné, že náhrada nemajetkovej ujmy vznikla v súvislosti s nedbanlivostným trestným činom. Význam tejto skutočnosti vyplýva priamo z § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktorý pokladá za nedotknuteľné dva druhy pohľadávok zodpovednosti za škodu:

a) škodu spôsobenú na zdraví (bez ohľadu na zavinenie) alebo

b) akúkoľvek škodu spôsobenú úmyselným konaním vrátane príslušenstva takejto pohľadávky.

17. Z § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii je podľa názoru sťažovateľa zjavné, že samotný zákonodarca sa rozhodol rozšíriť rozsah povahy nedotknuteľných pohľadávok zodpovednosti za škody tak, aby pokrývali akúkoľvek úmyselne spôsobenú škodu a následne len škodu na zdraví, a to aj z nedbanlivosti. Súd však použil extenzívny výklad § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii v časti pred spojkou „alebo“ bez toho, aby vzal ohľad na celé znenie § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii a jeho účel. Z celého znenia § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii je pritom celkom zjavný účel neposkytnúť výhodu konkurzu dlžníkom, ktorí sú zodpovední za akékoľvek záväzky voči veriteľom spôsobené úmyselným konaním dlžníka. To však nie je prípad sťažovateľa.

18. Extenzívny výklad § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii exekučným súdom nie je podľa názoru sťažovateľa správny aj preto, lebo je vo svojej podstate logickou negáciou § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii za spojkou „alebo“. Inak povedané, podľa výkladu § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii exekučným súdom „pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví“ pokrýva vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy akékoľvek zavinenie dlžníka, avšak otázka zavinenia je pre účely § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii relevantná najmä z toho pohľadu, že do „koša“ nedotknuteľných pohľadávok spadajú akékoľvek záväzky dlžníka spôsobené úmyselne.

19. Podľa sťažovateľa pokiaľ máme hľadať úmysel zákonodarcu vyjadrený v § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii, tak ním má byť ochrana pohľadávok veriteľov spôsobených úmyselným konaním dlžníka a limitovanie nedotknuteľnosti pohľadávok len na pohľadávky zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví. Sťažovateľ preto poukazuje na to, že účelom zákonodarcu bolo § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii pred spojkou „alebo“ poskytnúť ochranu len pohľadávkam

zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví, a nie aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nedbanlivostným konaním.

20. Sťažovateľ v tejto súvislosti pokladá za dôležité aj to, že výška náhrady škody je v súlade s § 444 Občianskeho zákonníka limitovaná právnymi normami. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je limitovaná len úvahou súdu a výškou žalovanej sumy.

21. Zásah do práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva podľa sťažovateľa v arbitrárnom výklade právnej normy uvedenej v § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Zásah do práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. júna 2020 a vzhľadom na túto skutočnosť exekútorovi nič nebráni v tom, aby pristúpil k samotnému výkonu exekúcie na majetok sťažovateľa. Ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti je majetok sťažovateľ blokovaný v rámci exekučného konania.

22. Sťažovateľ súčasne podal návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia z dôvodu, že mu *„hrozí neporovnateľne väčšia ujma vykonaním exekúcie v dôsledku existencie napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie, ako hrozí pozostalým ako oprávneným z exekučného titulu tým, že bude odložená vykonateľnosť napadnutého uznesenia. Sťažovateľ už žiaden majetok nemá, keďže jeho majetok bol speňažený v rámci konkurzného konania. Jediný sťažovateľov majetok je jeho príjem z pracovného pomeru, kde exekútor v súlade s § 66 ods. 1 Exekučného poriadku vydal príkaz na začatie exekúcie. Vyplatenie zrazených súm oprávneným by znamenalo ťažko reparaovateľnú ujmu na strane sťažovateľa.“*

23. Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, predmetné rozhodnutie zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Východiskové ústavnoprávne normy

24. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

25. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

26. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

27. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

28. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich označených práv zaručených ústavou a dohovorom uznesením okresného súdu, ktorým bol zamietnutý jeho návrh na zastavenie exekúcie. V rámci svojej argumentácie dôvodí arbitrárnosťou uznesenia okresného súdu, ktorú vidí v extenzívnom výklade § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktorým sa okresný súd odchýlil od znenia tohto ustanovenia v takom rozsahu, že zásadne poprel jeho účel a význam. Sťažovateľ tiež považuje za nesprávnu aplikáciu rozhodnutí Súdneho dvora a najvyššieho súdu, ktoré tvorili právny základ pre napadnuté rozhodnutie. Podstatou exekučného konania je podľa sťažovateľa vyriešenie právnej otázky, či pohľadávka pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 15 Občianskeho zákonníka priznaná exekučným titulom sa stáva oddlžením podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii nevymáhateľnou.

29. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

30. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd

vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

31. V zmysle uvedených záverov uznesenia sa ústavný súd pri posúdení uznesenia okresného súdu sústredil na posúdenie otázky, či sa okresný súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa, ktorú v konaní o svojej právnej veci uplatňoval v rámci podanej sťažnosti, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či má okresným súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter a či odôvodnenie právnych záverov, ktoré okresný súd v predmetnom rozhodnutí formuloval, zodpovedá požiadavkám kvalitného odôvodnenia súdnych rozhodnutí.

32. Opierajúc sa o uvedené východiská, posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom sa oboznámil s obsahom odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj s relevantnou právnou úpravou, ktorá bola v právnej veci sťažovateľa aplikovaná.

33. Podľa § 166 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii každý platobne neschopný dlžník, ktorý je fyzickou osobou, je oprávnený domáhať sa oddĺženia konkurzom alebo splátkovým kalendárom podľa tejto časti zákona, a to bez ohľadu na to, či má záväzky z podnikateľskej činnosti.

Podľa § 166c ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii oddĺžením sú nedotknuté tieto pohľadávky:

a) pohľadávka veriteľa – fyzickej osoby, ktorú nenadobudol postúpením, prevodom alebo prechodom s výnimkou dedenia, ak takáto pohľadávka nebola prihlásená v konkurze z dôvodu, že veriteľ nebol správcom písomne upovedomený, že bol vyhlásený konkurz; ustanovenie § 166b ods. 1 písm. a) a b) tým nie je dotknuté,

b) pohľadávka z právnej pomoci poskytnutej dlžníkovi Centrom právnej pomoci v súvislosti s konaním o oddlžení,

c) zabezpečená pohľadávka v rozsahu, v ktorom je krytá hodnotou predmetu zabezpečovacieho práva; ustanovenie § 166b ods. 1 písm. a) a b) tým nie je dotknuté,

d) pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví alebo spôsobenú úmyselným konaním vrátane príslušenstva takejto pohľadávky,

e) pohľadávka dieťaťa na výživné vrátane príslušenstva takejto pohľadávky,

f) pracovnoprávne nároky voči dlžníkovi,

g) peňažný trest podľa Trestného zákona,

h) nepeňažná pohľadávka.

Podľa § 166e ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii o oddlžení rozhodne súd v uznesení o vyhlásení konkurzu alebo v uznesení o určení splátkového kalendára tak, že dlžníka zbavuje všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovým kalendárom (§ 166a) v rozsahu, v akom nebudú uspokojené v konkurze alebo splátkovým kalendárom. V uznesení súd uvedie znenia zákonných ustanovení, ktoré upravujú, o ktoré dlhy ide.

Podľa § 166e ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii oddlžením sa pohľadávky, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovým kalendárom (§ 166a), bez ohľadu na to, či boli alebo neboli prihlásené, stávajú voči dlžníkovi nevymáhateľné v rozsahu, v ktorom ho súd zbavil dlhov.

Podľa § 166e ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii na nevymáhateľnosť pohľadávky voči dlžníkovi súd prihliadne aj bez námietky dlžníka. Orgán verejnej moci je povinný hľadiť na dlžníka vo vzťahu k pohľadávke, ktorá sa stala nevymáhateľná (§ 166b), ako by na neho hľadel, keby rozhodol o trvalom upustení od vymáhania pohľadávky.

Podľa § 167e ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii ak bol vyhlásený konkurz, súd bez zbytočného odkladu zastaví konanie, v ktorom sa uplatňuje pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze (§ 166a) alebo sa považuje za nevymáhateľnú (§ 166b).

Podľa § 167f ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii na majetok podliehajúci konkurzu nemožno počas konkurzu začať ani viesť exekučné konanie alebo obdobné vykonávacie konanie.

Podľa § 167f ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii ak bol vyhlásený konkurz, ide o dôvod, aby sa bez zbytočného odkladu rozhodlo o zastavení konania, v ktorom sa vymáha pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze alebo sa považuje za nevymáhateľnú.

34. Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu, ktorým bol návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie právoplatne zamietnutý, vyplýva, že okresný súd na skutkové okolnosti právnej veci sťažovateľa aplikoval právnu úpravu, ktorú aj podrobne interpretoval. Sťažovateľovi boli v kontexte jeho sťažnostnej argumentácie (ktorú predniesol aj v sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom) okresným súdom vysvetlené všetky podstatné skutočnosti.

35. V prvom rade okresný súd sťažovateľovi objasnil, že pohľadávka, ktorej sa návrh na vykonanie exekúcie týkal, predstavovala nemajetkovú ujmu, ktorú mal sťažovateľ spôsobiť pri dopravnej nehode, pri ktorej umrel [REDAKOVANÉ], otec oprávnenej v 1. rade a syn oprávnenej v 2. rade. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že okresný súd žiadnym spôsobom nezohľadnil skutkové okolnosti vzniku vymáhanej pohľadávky, a to najmä, že jej základom je nedbanlivostné protiprávne konanie, že oprávnené zo subjektívnych dôvodov podali žalobu proti poisťovni sťažovateľa po uplynutí premlčacej lehoty a že majetkové pomery sťažovateľa neumožňovali a neumožňujú úhradu vymáhanej pohľadávky, tu okresný súd uviedol, že tieto dôvody sú v rámci exekúcie a prejednávania dôvodnosti a prípustnosti exekúcie irelevantné. Majetkové, sociálne a zárobkové pomery sťažovateľa ako povinného v zmysle novej právnej úpravy nie sú dôvodom na zastavenie exekúcie, otázka vážneho zásahu exekúcie do jeho majetkovej sféry je s exekúciou vždy imanentne spojená, avšak táto skutočnosť nie je dôvodom na nepripustenie exekúcie. Okresný súd tiež konštatoval, že skutočnosť, že oprávnené nepodali v danej veci proti Generali poisťovni, a. s., žalobu včas, nie je dôvodom na to, aby exekúcia nebola vedená, pretože je na žalobcoch (oprávnených) koho budú žalovať. Exekučný súd môže len rešpektovať právoplatný rozsudok a tento exekučne realizovať.

35.1 Podľa okresného súdu bola tiež otázka skutkových okolností a nedbanlivostného konania sťažovateľa v danom prípade irelevantná s výnimkou tej stránky nedbanlivosti,

ktorá sa týka právneho výkladu § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že súd nedostatočným spôsobom pristúpil k vyváženiu protichodným záujmov, keď nezohľadnil záujem povinného na oddĺžení vychádzajúci z účelu oddĺženia, ale preferoval len záujmy veriteľov, čoho dôsledkom je uväznenie povinného v dlhovej pasci a opakujúci sa úpadok povinného, túto námietku sťažovateľa okresný súd tiež odmietol, konštatujúc, že nie je jeho úlohou súdu vyvažovať protichodné záujmy účastníkov exekúcie, ale skúmať, či sú dané úplne alebo v časti dôvody, pre ktoré je neprípustné pokračovať v exekúcii. Ak je na majetok povinného vyhlásený konkurz, exekučné konania v zásade „ustupujú“ pred konkurzom a spravidla sa prerušujú, resp. zastavujú v závislosti na tej-ktorej právnej úprave. Existencia vyhláseného konkurzu je prekážkou pre začatie, ako aj pre pokračovanie exekúcie, teda účel exekúcie ustupuje účelu konkurzu. Pokiaľ však zákonodarca zákonom č. 377/2016 Z. z. stanovil novú formu konkurzu pre fyzické osoby, t. j. oddĺženie podľa štvrtej časti zákona o konkurze a reštrukturalizácii a súčasne stanovil v § 166c zákona o konkurze a reštrukturalizácii tzv. nedotknuté pohľadávky, určil tiež, že v prípade týchto nárokov so zreteľom na ich charakter sa účel exekúcie môže naplniť napriek vyhlásenému konkurzu. V takom prípade exekučný súd posúdi iba to, či uvedený nárok zodpovedá právnej úprave § 166c zákona o konkurze a reštrukturalizácii alebo nie, a následne umožní, resp. neumožní priebeh exekúcie. O vyvažovaní záujmov účastníkov exekúcie nemožno v žiadnom prípade hovoriť.

35.2 Pokiaľ povinný namietal výklad § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii aplikovaný okresným súdom, pri ktorom tento nepostupoval v intenciách ustálenej súdnej praxe, nezohľadnil účel oddĺženia fyzických osôb podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii, použil izolovaný výklad odtrhnutý od kontextu účelu zákona, ani v tomto prípade exekučný súd jeho námietke neprisvedčil. Okresný súd, poukazujúc na charakter tejto formy konkurzu, ako aj charakter samotných pohľadávok uvedených v § 166c zákona o konkurze a reštrukturalizácii, uviedol, že tieto musia byť splnené. Medzi tieto nároky patria aj nároky zodpovednosti za škodu na zdraví (*ergo* akejkoľvek zodpovednosti, t. j. objektívnej, subjektívnej, spôsobenej úmyselným konaním, resp. nedbanlivostným konaním), ako aj zodpovednosti na iných predmetoch právnych vzťahov spôsobenej úmyselným konaním. Existencia judikovaného nároku zo škody na zdraví, resp. na majetku spôsobeného úmyselným konaním teda nebude brániť začatiu ani pokračovaniu

exekúcie, hoci povinný bol konkurzným súdom oddlžený. Okresný súd použil extenzívny výklad § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod uvedené ustanovenie subsumoval i nemajetkové ujmy, ktoré utrpeli blízke osoby tým, že konaním sťažovateľa ako povinného bez ohľadu na to či úmyselným, resp. neúmyselným prišli o svoju najbližšiu osobu.

35.3 Podľa názoru okresného súdu *„ponechanie vyhasnutia ľudského života iba trestnej sankcii bez toho, aby boli možné aj akékoľvek efektívne občianskoprávne nástroje pozostalých voči škodcovi, by bolo v rozpore so základným dôvodom existencie právneho poriadku a to efektívneho usporiadania medziľudských vzťahov. Prijatím záveru, že oddlžením fyzickej osoby strácajú pozostali súdom priznané nároky, robia z uvedených rozhodnutí iba právo iluzórne.. Bolo by absurdné, ak by zákonodarca pri formulovaní § 166c ods. 1 písm. d) ZoKR väčšmi chránil zdravie či majetok osôb, ako hodnotu života, ktorá je základom a predpokladom akéhokoľvek právneho uvažovania. Ak teda oddlženie nemá vplyv na nároky vzniknuté konaním, resp. opomenutím povinného, ktorým bolo zasiahnuté do zdravia, majetku inej osôb, výživy dieťaťa alebo obživy človeka a jeho práva na spravodlivú mzdu, tak o to viac musia byť chránené práva tretích osôb pred účinkami oddlženia, ak sa zasiahlo do života iného nezvratným spôsobom.“*

35.4 Aplikujúc základný ústavný princíp proporcionality, okresný súd dospel k záveru, že právo sťažovateľa byť bez dlhu s ťaživými následkami sa ani zďaleka nepribližuje k právu najbližších pozostalých na efektívne odškodnenie pri strate milovanej osoby.

35.5 Napokon okresný súd ako irelevantnú posúdil skutočnosť, či v danej veci majú byť alebo nemajú byť aplikované závery rozhodnutia Súdneho dvora z 24. októbra 2013 vo veci C-22/12 Haasová, ako aj právna veta rozsudku najvyššieho súdu zverejneného pod č. R 61/2018, čo sťažovateľ opakovane namietal. Aj bez použitia citovaných rozhodnutí je podľa okresného súdu nárok priznaný exekučným titulom so zreteľom na vyhlásené oddlženie sťažovateľa stále nedotknutou pohľadávkou. V tejto súvislosti okresný súd uviedol, že nemožno vylúčiť možnosť, aby sa súd pri prejednávaní určitej veci inšpiroval určitým rozhodnutím, najmä ak abstrahovaním právnych záverov „judikátu“ sú získané všeobecnejšie závery, ktoré sú aplikovateľné i na prejednávaný prípad.

36. Nemajetková ujma je ujma na hodnotách, ktoré nepatria do majetkovej sféry, teda ujma na živote, zdraví, súkromí, prejavoch osobnej povahy. V právnej veci sťažovateľa, ako sám v ústavnej sťažnosti uviedol, zostala sporná otázka interpretácie pojmu „škoda na zdraví“ v zmysle § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii, do ktorého okresný súd, aplikujúc extenzívny výklad inšpirovaný judikatúrou Súdneho dvora a najvyššieho súdu, zahrnul aj pojem nemajetková ujma, čím sa vymáhaná pohľadávka pozostalých proti sťažovateľovi stala nedotknutou oddĺžením v rámci konkurzu na majetok sťažovateľa. Ústavný súd konštatuje, že prístup okresného (exekučného) súdu v konkrétnych okolnostiach danej veci považuje za súladný so zásadou účinnej ochrany základných práv. Náhrada nemajetkovej ujmy pozostalým v dôsledku smrti blízkej osoby spôsobenej pri dopravnej nehode bez ohľadu na zavinenie, ktorú okresný súd subsumoval pod pojem „škoda na zdraví“, nemôže byť podľa názoru ústavného súdu chránená menej efektívne ako samotná škoda na zdraví, keďže ide o najzávažnejší následok zásahu do práv pozostalých. Okresný súd založil napadnuté rozhodnutie na korelácii princípu ochrany legálne nadobudnutých práv neuspokojených veriteľov, princípu právnej istoty, ako aj na požiadavke spravodlivosti vo vzťahoch dlžníka (povinného) a veriteľov (oprávnených), čím sa ústavne konformných spôsobom vyrovnal s podstatnými námietkami sťažovateľa. To sa obsahovo týka oboch dotknutých, právne relevantných rovín, teda jednak zahrnutia do výnimky z oddĺženia adekvátnym extenzívnym výkladom nielen náhrady škody, ale aj náhrady nemajetkovej ujmy s rovnakým skutkovým podkladom (nárok vyvolaný totožným deliktuálnym konaním páchatel'a) a jednak zahrnutia (podľa výkladového argumentu „*a minori ad maius*“) pod pojem „škoda na zdraví“ aj následok usmrtenia osoby (m. m. II. ÚS 695/2017).

37. Ústavný súd sa tak domnieva, že vyhodnotenie skutkových okolností a právne posúdenie v právnej veci sťažovateľa bolo zo strany okresného súdu dostatočne a náležite vysvetlené, je podložené interpretáciou aplikovanej právnej úpravy a logickou argumentáciou predstavujúcou oporu prijatých právnych záverov, ktorá podľa názoru ústavného súdu nepopiera obsah a zmysel aplikovanej právnej úpravy. V žiadnom prípade tak nemožno predmetné rozhodnutie okresného súdu hodnotiť ako svojvoľné a neodôvodnené.

38. Vychádzajúc z uvedených záverov, posúdil ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

39. K namietanému porušeniu práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy je potrebné uviesť, že sťažovateľ namietal porušenie tohto práva v nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu tohto označeného práva. Ústavný súd preto aj v tejto časti ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

40. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa vrátane návrhu uvedeného v bode 22 v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu